

ka i pučkih svirala u »hiži mazanki«, jedinij u Starom selu, pri rekonstrukciji koje je korišten izvorni materijal za omazivanje (ilovača, pljeva i balega). Svi su eksponati nabavljeni od »žveglara« iz Laza, kraj Marije Bistrice, gdje se još danas većina stanovnika bavi ovim zanatom.

U velikoj zidanoj zadružnoj kući, uz spomenuti kompleks zgrada, uređen je restoran koji radi sezonski, od proljeća do jeseni. Namještaj je izrađen po uzoru na izloženo pokućstvo, a dekoriran je eksponatima iz etno-zbirke.

Opsežan dugogodišnji rad na uređenju izložbi u restauriranim objektima i revitalizacija stare jezgre Kumrovca privode se kraju. Treba još realizirati tri etno-izložbe — **Od konoplje do platna, Košaraštvo i Glazbala i napjevi Hrvatskog zagorja** — te postaviti signalizaciju uz prilazne staze koje vode do objekta, radi nesmetanog razgledavanja izložbenih sadržaja u Starom selu Kumrovec.

O sve češćim nagadanjima da li je Staro selo etnopark, ili nešto slično, odgovorila bih citirajući prof. Gušić: (...) **ustanova Starog sela ima da posluži ne kao etnografska atrakcija ni kao neki novi osnovani muzej Hrvatskog zagorja, nego jedino i isključivo kao prikaz one životne sredine kojoj je težište u njenom glavnom i centralnom objektu, a to je rodna kuća Maršala Tita.**

ABSTRACT

Ethnographic museum displays in the Old Village of Kumrovec

D. Sarić-Bledšnajder

The reconstruction of the old nucleus of Kumrovec was an attempt to restore the rural environment of Josip Broz Tito's native village. Its intention was to revive the appearance of the village at the turn of the century. The entire projects was carried out with the aim to present the environment which centers in its principal building, Marshal Tito's birthplace.

Dan muzeja 1986. u Rijeci — okretanje pažnje privatnim zbirka

Nevenka Žiger

Moderna galerija, Rijeka

Primljeno: 15. 10. 1986.

Riječki su muzealci odlučili da im Dan muzeja bude povodom za jedan glasnjiji početak—nastavak suradnje s vlasnicima privatnih — umjetničkih i historijskih — zbirki na ovome području.

Posredstvom Muzejskog društva objedinjena je i materijalno potpomognuta akcija — počeo se snimati materijal za dijateke po pojedinim ustanovama: arheološki, etnografski, povijesni, umjetnički, prirodoslovni — a paralelno su pripremani i popratni tekstovi. Tek su na dan projekcije (19. 5. 1986. g.) svi ti radovi sabrani na jednom mjestu i vremenu, s obiljem vizualnog materijala, progovorili neočekivanim nabojem i značenjem. Prisutni kao da su ostali začečeni.

Naime, muzej nije samo jedan izolirani prostor s obilnom historijski vrijednom građom, već on znači i **svijest** o takvoj građi na drugim mjestima. Svi su ti povijesni i suvremeni predmeti — prije negoli su otpremljeni u muzej — bili u stvarnim životnim kontekstima. Muzej ih je pak uključio u nove vrijednosne sustave. Kao mjesto susreta predmeta i znanja — znajući da je znanost živi organizam kojemu je otvorenost uvjet vitalnosti — novi predmet shvaćamo kao zalog nove spoznaie.

Poznavanje građe iz privatnih zbirki tako je dio nužne muzejske otvorenosti, a smisao tog posla višestruk — u znanstvenom radu, te uključivanju zbirki (odnosno njenih obuhvaćenih predmeta u izložbe pojedinih institucija; tu je k tome i mogućnost prezentacije javnosti kompletne njihove građe putem samostalnih izložbi, kao i stručna pomoć kolekcionarima prilikom nabave i razmjene umjetnina — ekspertizama, aukcijama i sl. U vrijeme kada su nove akvizicije postale smiješno male stavke muzejsko-galerijskih ustanova, ovakva otvorenost ima još više smisla.

Predavanja — projekcije odvijali su se po slijedećim temama: Kratka povijest kolekcionarstva, Etnografska građa u posjedu različitih subjekata, Arheološka zbirka dr. Bo-

lfa, Zbirka zavjetnih darova Franjevačkog samostana na Trsatu, Zbirka obitelji Ružić, Riječke zbirke 20. stoljeća.

BORIS VIŽINTIN (Moderna galerija) načeo je globalnu temu s kratkim prikazom **povijesnog razvoja kolekcionarstva**, ukazavši na njegovu važnost za povijest muzeja. Isto tako, uputio je na dvojakost kolekcionarskih pobuda — ekonomske i estetske.

ŽELJKO BARBALIĆ (Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja) u svojem je izlaganju upozorio na činjenicu da se broj **etnografskih predmeta** u funkciji svakim danom sve više smanjuje, a njihova daljnja sudbina je često vrlo nesretna — ili mijenjaju namjenu, ili se potpuno odbacuju, ili pak služe kao dekorativni predmeti i uspomene. Ovisno o vlasniku, taj »drugi život« predmeta može poprimiti vrlo raznolike, često neželjene oblike — otuđivanje i dislokaciju koji znače gubitak »identiteta« (zaborava o porijeklu, nazivu, namjeni), a često i zadobivanje novoga, potpuno izmišljenoga, kao dijela pseudo tradicijske rekonstrukcije ambijenta (u vikendicama, privatnim kućama, ugostiteljskim objektima).

U sastavu privatnih zbirki na ovom su području etnografski predmeti zastupljeni u zanemarivom obimu, čak i kvaliteti — često su to predmeti bez posebne vrijednosti, bez podataka o porijeklu i neadekvatno zaštićeni.

Očito je da svijest »običnog« čovjeka ne uključuje i vlastitu povijesnu dimenziju, a društvena svijest ne čini baš odviše da bi ga upozorila na kvalitete svijeta iz kojega je ponikao. Nadajmo se da tu ulogu neće odigrati anonimni — domaći i strani — »sakupljači« starih predmeta, prodajući ih za visoke iznose.

ŽELJKA CETINIĆ (Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja) govorila je o **zirci dra. Bolfa** iz Rijeke, koja je arheološkog karaktera. Zbirka se odnosi na rimsko razdoblje otoka Krka, točnije — ranorimsku nekropolu u uvali Sepen kod Omišlja, nedaleko od ostataka antičkog naselja Fulfiniuma. Obuhvaća predmete od keramike, stakla, metala i kosti (posude, ukrasi, igle, noževi) odlično zaštićene i sačuvane. Vlasnik, s izrazitim smislom i interesom za povijest, vrlo je naklon suradnji sa stručnim muzejskim kadrom, svjestan obaveza

i odgovornosti u pogledu čuvanja tako vrijedne historijske građe. Zbirka je evidentirana u Muzejskom dokumentacionom centru u Zagrebu.

GOROSLAV OŠTRIĆ (Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja) održao je projekciju na temu **Zbirke zavjetnih darova Franjevačkog samostana na Trsatu**. Materijal je izazvao živi interes publike poradi anegdotalne vrijednosti i izrazite neposrednosti. Mahom su to slike, makar ima i drugovrsnih radova (veza, goblena, nakita ...), vrlo često pučki radene, ali toliko autentične da nose izuzetnu sugestivnost. Prikazuju razna »čuda« iz života pomoraca i pučana — događaje u kojima su darovaoci ovih radova uspjeli preživjeti objektivno fatalne situacije (najčešće pomorske katastrofe, nevremena, oluje, pa ratne nesreće, dječju nepažnju i sl.). Radene su neposredno nakon događaja, prema pričanju preživjelih, i čini se da je ta uzbuđenost pripovjedača uspjela naći put do slike. Posjeduju nešto od onoga zbog čega volimo naivu.

MILAN GALIĆ (Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja) prikazao je obiteljsku **zbirku Ružić**. Ova je obitelj rodbinskim vezama povezana s dvije velike povijesne obitelji u Hrvatskoj — Mažuranić i Brlić. Tako je dio njihovog nasljeđa pohranjen u ovome gradu (i otvoren za javnost). Zbirku sačinjavaju namještaj, uporabni i ukrasni predmeti, oružje, knjige i slike, crteži i grafike. Prema dataciji dio je radova iz 18. stoljeća, većina iz 19. stoljeća, a dobar dio iz razdoblja između dva rata. Slike su mahom obiteljski portreti, vedute grada Rijeke, jedrenjaci a autori su im B. Ivanković, A. Jovanović, B. Jakac, L. Meynier i drugi. Osobito je vrijedna biblioteka s oko 12.000 svezaka, koja uključuje i neke raritete, a izazov su pažnji i predmeti iz ostavštine Ivane Brlić Mažuranić.

Prikaz ove bogate zbirke-ambijenta, predočen dijapozitivima, ukazao je na veliku potrebu njezine znanstvene obrade. Zanimljivo je da zbirka nije zabilježena u dokumentaciji Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika Rijeke, niti Muzejskog dokumentacionog centra u Zagrebu. Prikaz **DAINE GLAVOČIĆ** i **NEVENKE ŽIGER** (Moderna galerija) imao je animacijski i informativni karakter, obračujući se napose laičkoj javnosti, ali informirajući i muzeal-

ce o dosad prikupljenom materijalu. Naime, u Modernoj galeriji upravo se s ovom akcijom započela stvarati dijateka umjetničkih radova 20. stoljeća, iz privatnih zbirki, pa je prikazom obznanjen interes galerije za pojačanom komunikacijom s kolekcionarima da im se ponudi stručnu pomoć, eventualno mogućnost izlaganja i sl. Takav institucijski odnos, osim stručnih ekspertiza, jamčio bi i svojevrsnu »legalnost« ovoj djelatnosti koja je u našem gradu prilično zazorno promatrana. Naime, osnovni problem prilikom kontaktiranja vlasnika bio je savladati strah od javnosti (administracije, krađe, zavisti ...). Stoga im je zajamčena anonimnost, pa se na predavanju nisu navodila njihova imena, a u dijateci su snimci registrirani pod šiframa.

Projekcija je obuhvatila izbor od sedamdesetak radova, grupiranih prema autorima — riječkim i ostalima, i nizom se kolorističkih utisaka sabrala u dojam o bogatom materijalu. I kvalitetom i množinom. Štoviše, paralela s muzejskim fundusima prilično je nezavidna što se tiče muzeja. To se napose odnosi na noviju građu. Ovaj bogati grad nažalost nema muzeje kakve zaslužuje, ali zato ima zbirke kakve ne zavređuje.

ABSTRACT

Museum Day 1986 in Rijeka — focusing on private collections

N. Žiger

Museum Day 1986 was an occasion for the museum personnel of Rijeka to initiate a better cooperation with owners of private historical and art collections in their region.

A number of lectures (illustrated with transparencies) were delivered on such themes as the history of art collecting, ethnographic material in private collections, 20th century collections in Rijeka, the archaeological collection of Dr. Bolf, the collection of votive gifts in the Franciscan monastery at Trsat, and the collection of the Ružić family.

This action in the Modern Art Gallery of Rijeka started a transparencies library of 20th century works of art in private collections. The museums began to cooperate with collectors more freely, and a new possibility for the expansion of research was created. The society was at the same time made aware of the historical value of these works of art, which is greater than the emotional or material value they have for the individual owner.

Hidroarheološka zbirka Meneghello na Palmižani

Marinko Petrić

Centar za zaštitu kulturne baštine,
Hvar

Primljeno: 4. 8. 1936.

Podmorje Paklinskih otoka jedna je od najbogatijih i najatraktivnijih hidroarheoloških zona na istočnoj obali Jadrana. O tome možda više od znanstvenih radova i ocjena svjedoče brojni novinski članci, apeli, intervencije službe zaštite i organa sigurnosti, koji su u posljednjih tridesetak godina pratili neobuzdani interes stranih i domaćih ilegalnih ronilaca za ovo jadransko naše područje.

Pa ipak je poznavanje hidroarheološke topografije Paklinskih otoka — u znanstvenom pogledu — nedovoljno jer se oslanja na rijetka stručna rekonosciranja i podatke ronilaca-amatera, koji su često znanstveno neopotrebljivi.

K tome, arheološko je blago, koje se desetljećima nekontrolirano raznosilo s podvodnih ležišta, razasuto po mnogim privatnim i društvenim zbirkama u zemlji i inozemstvu, tako da ne postoji cjeloviti uvid u vrsnost i količinu izvađenog materijala. Spomenimo — samo najznačajnije — zbirke Vlade Slivarića u Zagrebu, Jurja-Tota Meneghella na Palmižani, Drage Ružića u Splitu, Tonči Miličića u Hvaru, Arheološkog muzeja u Zadru, Arheološkog muzeja u Splitu, te Centra za zaštitu kulturne baštine u Hvaru. Jedna od najcjelovitijih i brojem predmeta najbogatijih je zbirka Jurja Tota Meneghella. Donedavno nepoznatu u široj javnosti, tu se zbirku inventarizirali 1983. g. stručnjaci Centra za zaštitu kulturne baštine, te je zbirka uvedena u registar spomenika kulture otoka Hvara. Zbirku je sabrao tijekom pedesetih i šezdesetih godina predani ljubitelj podmorja vlastitog škoja, sad već pokojni ing. Juraj Meneghello, djelomice podvodnom aktivnošću, a djelomice kupnjom od drugih ronilaca.

Obuhvaća više od 150 komada antičkog keramičkog posuđa (amfore, zdjele, tanjuri, čaše) u rasponu od III. st. stare ere do VI/VII. st. nove ere. Glavnina predmeta (više od 100) pripada teretu rimskog trgovačkog broda, koji je oko I. ili II. stoljeća nove ere potonuo blizu uvale Palmižana. To su čaše, lonci, lončići, vrčevi, zdjele i poklopci jednostavne izradbe od crvenka-